

Schriftelijke vraag/vragen

cf. art. 32 Reglement van Orde gemeenteraad het Hogeland

Datum:	12-05-2025
Vragensteller:	Kor Berghuis
Fractie:	CDA Het Hogeland
Onderwerp:	PAWOZ compensatiegelden
Voor de procedure bij het indienen/beantwoorden van schriftelijke vragen zie document 'Procedure schriftelijke vragen' in de map 'Afspraken en spelregels' (in iBabs).	

Toelichting/inleiding

In april 2023 zijn de dorpen rondom de Eemshaven op de hoogte gebracht van de PAWOZ-compensatiegelden. De inwoners hebben 'met stoom en kokend water' plannen moeten inbrengen op het gebied van onder meer leefbaarheid, wonen, zorg, recreatie en verduurzaming. "Geld zat", "hoog inzetten" en "groot denken" kregen de inwoners te horen van de gemeentelijke vertegenwoordigers.

We zijn nu ruim 2 jaar verder en de fractie van het CDA hoort van inwoners en dorpsbelangen dat het erg stil is geworden vanuit de gemeente naar de vertegenwoordigers van de dorpen die zich vanaf het begin, met een ongekende (vrijwillige) inzet, hebben ingezet.

Op 24 januari 2024 hadden de inwoners een mogelijkheid om kennis te nemen van de ingediende projecten en hadden eventueel ook zelf ook nog de mogelijkheid om projecten in te dienen. Deze avond was een groot succes en werd zeer druk bezocht. Veel enthousiaste inwoners die vele uren in de voorbereiding van hun projecten hebben gestoken. Inwoners die vrij moesten nemen om overdag met het ambtelijk apparaat te moeten overleggen en dat geheel op vrijwillige basis.

In januari 2024 heeft de gemeente aangegeven dat de gelden beschikbaar zouden zijn in juni 2024, zodra de minister de handtekening zou hebben gezet. Het enige wat we als CDA fractie van de inwoners horen is dat het loket nog steeds niet open is en dat de inwoners die hier veel energie en tijd in hebben gestoken gefrustreerd raken en hier en daar zelfs afhaken.

De fractie van het CDA maakt zich grote zorgen en heeft hierover de volgende vragen.

Vraag/vragen

1. Is het college het met de fractie van het CDA eens dat het hele proces rond de PAWOZ gelden voor de betrokken inwoners en dorpsbelangen ondoorzichtig, chaotisch en niet transparant verloopt? Kan het college de angst bij betrokkenen door de geringe

communicatie die zich ernstig zorgen maken over een goede afloop wegnemen en hoe denkt het college daar invulling aan te geven?

Antwoord:

In Het Hogeland zijn we samen met de dorpen enthousiast aan de slag gegaan om van dit project een succes te maken. Omdat er veel te doen was in weinig tijd, hebben we snel stappen moeten zetten. Niet alles was in het begin helemaal duidelijk en uitgedacht. De manier van werken van de provincie en de spelregels vanuit de Rijksoverheid veranderden in de loop van de tijd. Als gemeente nemen we bijvoorbeeld meer taken op ons dan aan het begin is afgesproken. Ook blijken projecten duurder uit te vallen of lastiger voor elkaar te krijgen. We merken dat het project moeilijker is dan we dachten. Dat zorgt ervoor dat we verwachtingen niet altijd waar kunnen maken. In de raadsmemo d.d. 20 mei 2025 hebben we u laten weten wat we hebben gedaan, welke ontwikkelingen we zien, wat we de komende maanden gaan doen en wat er verder nog speelt. Daarin is ook uitgelegd op welke manier we met de dorpen aan de slag gaan en hoe we over dit project gaan communiceren. Zo zorgen we ervoor dat het voor de dorpen duidelijk is wat ze van ons kunnen verwachten en wat wij van de dorpen verwachten.

2. Alle ingediende projecten, met een waarde van circa 36 miljoen euro, zijn door deskundige bureaus gecontroleerd op gemeentelijke visie, haalbaarheid, financiering, staatsteun e.d. Kan het College aangeven dat het 100% zeker is dat de eerder goedgekeurde projecten ook daadwerkelijk de eerder 'toegekende' subsidie bedragen tegemoet kunnen zien?
Zo ja, hoe wordt er om gegaan met de inflatie van de afgelopen 2 jaar?

Antwoord:

Van de Rijksoverheid krijgen we geld dat we kunnen gebruiken om de regio een duwtje in de rug te geven. Dit geld komt uit het Programma Aanlanding Wind Op Zee, in het kort: PAWOZ. Voor de Eemshavenregio is 30 miljoen euro beschikbaar voor projecten die helpen om het leven in de dorpen, het gebied rondom de dorpen, de natuur en de economie in de regio te verbeteren. Ook kan het geld worden gebruikt om dorpen te helpen om over te stappen op andere manieren om hun huizen en gebouwen te verwarmen. De Rijksoverheid noemt dit gebiedsinvesteringen. In het begin zijn spelregels meegegeven.

Er is een hele belangrijke spelregel verandert: het geld hoeft niet meer uitgegeven te zijn op 31 maart 2026. Eerder hebben we al te horen gekregen dat het geld per 31 maart 2026 niet uitgegeven, maar bestemd moest zijn. Dit is nog een keer aangepast. In plaats daarvan kunnen we het geld namelijk als een eenmalige vergoeding, dit heet een incidentele bate, toevoegen aan de gemeentelijke begroting. Dat heeft het Ministerie van Klimaat en Groene Groei ons laten weten. We hebben dus ineens veel meer tijd om de projecten te laten slagen. Daardoor kunnen we ook andere keuzes maken. In het begin zijn projecten gekozen omdat ze snel konden worden uitgevoerd. Nu kunnen we kiezen voor projecten die op een slimme en eerlijke manier helpen om het leven in de dorpen, het gebied rondom de dorpen, de natuur en de economie in de regio te verbeteren.

Wat ook is veranderd, is dat de provincie ons als gemeente kortgeleden heeft gevraagd om de subsidies zelf te gaan verdelen. We hebben afgesproken dat de provincie de kosten die we daarvoor maken, helemaal vergoedt. We hebben tijd nodig om het verdelen van de subsidies goed te kunnen doen. Dit bereiden we nu voor. We willen de subsidieregeling in het najaar van 2025 openstellen. Door deze wijziging kunnen dorpen de subsidie later aanvragen dan verwacht. Dat is een flinke tegenvaller. We maken daarom afspraken met de provincie over het extra ondersteunen van de dorpen. Voor sommige projecten kan het bijvoorbeeld handiger zijn om bij een ander fonds geld aan te vragen. Op die manier kunnen ze toch snel door.

We hebben nu, anders dan eerst, een grote rol in het beoordelen van de projecten. Daarbij zijn spelregels meegegeven door de Rijksoverheid. Maar als gemeente kunnen we daar spelregels aan toevoegen. Dat gaan we doen, zodat de projecten bijdragen aan wat we als gemeente voor onze dorpen belangrijk vinden. In het najaar van 2025 leggen we uw gemeenteraad een lokaal plan voor over het verdelen van het geld.

Veel projecten die op de beginlijst staan, passen binnen de spelregels. Voor sommige projecten maken we opnieuw een keuze. Bijvoorbeeld om het project wel door te laten gaan, maar op een andere manier te betalen of uit te voeren. Of om het project later uit te voeren. We begrijpen dat deze verandering opnieuw iets vraagt van de dorpen. We zijn er van overtuigd dat het deze keer voor de toekomst van de regio een goede verandering is. We gaan energie stoppen in projecten die de dorpen vooruit helpen. We geven geld aan projecten die de regio een extra duwtje in de rug geven. De extra tijd die we hebben gekregen om het geld uit te geven, helpt daarbij.

3. In het afgelopen jaar zijn veel projecten opgestart door instanties en-of organisaties. Na veel overleg zijn er contracten en intentieverklaringen opgesteld met de daarbij behorende kosten. Projecten komen in de problemen doordat contracten, opgesteld vanuit de door de gemeente verstrekte informatie, niet ondertekend kunnen worden. Externe adviseurs bevestigen dat er problemen zijn en geven aan dat men even aan de kant staat en wacht op gemeentelijke vervolgstappen.
- Is het College hiervan op de hoogte en bent u bereid dit snel op te pakken om onnodige kosten, nieuwe onderhandelingen, vertragingen of zelfs het stop zetten van projecten te voorkomen?

Antwoord:

Er zijn twee soorten projecten:

- a. Projecten waarmee de dorpen zelf aan slag zijn. Voor deze projecten schrijven de dorpen zelf een projectplan. Dit plan is nodig om een subsidie aan te vragen.*
- b. Projecten die de dorpen niet zelf kunnen uitvoeren. Denk hierbij aan het kunstgrasveld in Uithuizermeeden. Met deze projecten zijn projectleiders van de gemeente aan de slag. Ze halen bij de dorpen de wensen op en controleren of dit past binnen het gemeentelijk beleid. Als dat zo is, dan voeren ze het project uit als een gemeentelijk project.*

Omdat de situatie is veranderd, gaan we de komende tijd opnieuw met de dorpen in gesprek over welke projecten we gaan uitvoeren of geld gaan geven. Dat kan binnen de dorpen leiden tot andere keuzes. Zie verder het antwoord bij vraag 2.

4. Op 11 januari 2024 heeft de gemeente aangegeven dat de gelden in juni 2024 beschikbaar komen direct nadat de minister de handtekening heeft gezet. We zijn nu ruim een jaar verder.

Heeft de minister zijn handtekening gezet? Zo ja waarom zijn de gelden dan nog steeds niet beschikbaar voor de projecten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

In juni 2024 sloot de regio een akkoord met de Rijksoverheid over het regioplan. De insteek van het regioplan was dat de Provincie Groningen alles zou regelen en ervoor zou zorgen dat het geld op de goede plek komt. De Provincie Groningen krijgt het geld hiervoor uitgekeerd als geld met een afgesproken doel. Dit noemen we een specifieke uitkering. Voor de projecten die de gemeente zelf moet uitvoeren, zou de gemeente een subsidie aan kunnen vragen bij de provincie. Voor de projecten die door de dorpen uitvoeren, zouden de dorpen zelf een subsidie aan kunnen vragen bij de provincie. Dit is nu veranderd. De gemeente doet voor het totale budget een subsidieaanvraag bij de provincie. Dit noemen we een koepelaanvraag. Het geld kunnen we als een eenmalige vergoeding, dit heet een incidentele bate, toevoegen aan de gemeentelijke begroting. Zoals hiervoor gezegd, leggen we uw gemeenteraad in het najaar van 2025 een lokaal plan voor over het verdelen van het geld. Nadat hierover een keuze is gemaakt, stellen we de subsidieregeling in verschillende tranches open en gaan aan de slag met de projecten die we als gemeente zelf uit gaan voeren.

5. Het is de inwoners van de desbetreffende dorpen, maar ook de fractie van het CDA, onduidelijk waarom de opening van het 'PAWOZ loket' steeds wordt verschoven. Wat is hiervan de reden?

Kan het college concreet aangeven wanneer het loket nu wel open gaat?

Antwoord:

De Provincie Groningen zou de regeling uitvoeren. Dit wilden ze laten doen door SNN. Het is de Provincie Groningen niet gelukt om dit te regelen. Daarom heeft de provincie ons kortgeleden gevraagd om dit als gemeente te gaan doen. We gaan dit als gemeente doen. Zo voorkomen we dat het nog langer duurt en nemen we als gemeente de leiding over de uitvoering. Zoals hiervoor gezegd, hebben we tijd nodig om het verdelen van de subsidies goed te kunnen doen. Dit bereiden we nu voor. We willen de subsidieregeling in het najaar van 2025 openstellen. Door deze wijziging kunnen dorpen de subsidie later aanvragen dan verwacht. Dat is een flinke tegenvaller. We maken daarom afspraken met de provincie over het extra ondersteunen van de dorpen. Voor sommige projecten kan het bijvoorbeeld handiger zijn om bij een ander fonds geld aan te vragen. Op die manier kunnen ze toch snel door.

6. Waarom wordt hier niet transparant met betrokkenen over gecommuniceerd en blijft het sinds begin dit jaar zo goed als stil vanuit de gemeente? Is het college voornemens om de betrokkenen op zeer korte termijn te informeren over de stand van zaken?

Antwoord:

Op donderdagavond 22 mei jl. heeft wethouder Dijkhuis de dorpen geïnformeerd over de ontwikkelingen tijdens een dorpenoverleg met de dorpsbelangenverenigingen. Deze week wordt een nieuwsbrief verstuurd naar alle betrokkenen in de dorpen. Ook wordt er een FAQ geplaatst op de website van Het Hogeland.

Vorige week hebben we uw raad via een raadsmemo op de hoogte gebracht van de stappen die we daarvoor de komende tijd gaan zetten. We communiceren deze stappen open en eerlijk met de dorpen. Daarmee zijn we al begonnen, en dat blijven we doen.

7. Nu ook de ambtelijke ondersteuning voor de PAWOZ projecten tot stilstand lijkt te zijn gekomen, wegens het wegvallen van (veelal externe) projectleiders, hebben inwoners bij ons aangegeven dat men ook zelf de capaciteit heeft om deze met name de kleinschalige projecten zelf wel te kunnen faciliteren. Kan het College aangeven of dit mogelijk is?

Antwoord:

Als we ervoor kiezen om een project in de dorpen op te pakken, gaan we hier zo snel mogelijk mee aan de slag. Per project bekijken we wie het project het beste kan uitvoeren: het dorp, de gemeente, of het dorp en de gemeente samen. Dit gaan we per project met de dorpen afspreken. Dat we meer tijd hebben, betekent niet dat we geen tempo meer maken. Met het programma Eemshaven+ zorgen we ervoor dat we stappen blijven zetten en de projecten de komende jaren uitvoeren.

8. Vooraf goedgekeurde projecten met een langere voorbereidingstijd en dorps-overschrijdend zijn zouden vanuit de 2de Tracé betaald worden. Omdat de communicatie naar de desbetreffende dorpen minimaal is vragen de inwoners zich af of dergelijke projecten inderdaad ook financieel gedekt worden vanuit de 2de Tracé. Kan het College hier een reactie opgeven?

Antwoord:

Binnenkort informeren we uw raad over de tweede tranche PAWOZ-gebiedsinvesteringen. Dit geld komt in 2026 beschikbaar. Op dit moment is het nog niet duidelijk hoeveel geld we als gemeente krijgen en waarvoor we het geld kunnen inzetten. Hierover voeren we gesprekken met de Rijksoverheid. Daarin nemen we de geleerde lessen mee. Zo zorgen we ervoor dat het verdelen van het geld de volgende keer vanaf het begin slim en eerlijk gaat. Als gemeente pakken we daar een belangrijke rol in.

9. De fractie van het CDA maakt zich grote zorgen over de capaciteit binnen onze gemeente om al deze gelden goed te laten landen in projecten voor onze dorpen. In 2026 komt waarschijnlijk ook de 2de tracé van de PAWOZ gelden beschikbaar. Daarnaast komen er ook

middelen beschikbaar vanuit Nij Begun en moeten projecten adequaat en passend met de inwoners gecommuniceerd worden en ingevuld worden.

Kan het College garanderen dat dit alles op de juiste manier, dus ook met de inwoners, op een transparante wijze kan worden ingevuld?

Antwoord:

Als gemeente doen we ons uiterste best om alle regelingen en projecten uit te voeren. Bij het project PAWOZ-gebiedsinvesteringen is dat moeilijk omdat de spelregels tijdens het project steeds zijn veranderd. Hierdoor is veel onduidelijkheid ontstaan. De rol in dit project is voor de gemeente pas kortgeleden veel groter geworden. De organisatie zet nu de stappen die nodig zijn om het aantal medewerkers voor dit project uit te breiden. Op die manier kunnen we het project op een goede manier uitvoeren. Dit zorgt in de organisatie ook voor een stevige basis voor het uitvoeren van de tweede tranche gebiedsinvesteringen. Door de aanpak van dit project te koppelen aan het programma Eemshaven+, kunnen we op een slimme, transparante en handige manier gaan werken.

10. In de 1ste tranche is een bedrag opgenomen van 4 miljoen ten gunste van proceskosten. Kan het College aangeven of de proceskosten inderdaad ook binnen die 4 miljoen zullen blijven? Zo niet wat zijn daarvan dan de gevolgen?

Antwoord:

Voor de proceskosten is voor de regio in het regioplan in totaal €5 miljoen gereserveerd. In het begin was het de bedoeling dat de Provincie Groningen alles voor dit project zou regelen. Dat is nu anders. Als gemeente zijn we veel meer blijven doen en gaan we nu alles regelen. Daarom wordt dit geld verdeeld over de verschillende overheden. We zijn met de Provincie Groningen in gesprek over het deel dat wij hiervan als gemeente krijgen. We willen niet dat deze extra kosten ervoor zorgen dat er minder geld naar de dorpen gaat.